

Proxy sovinizmus

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 19. szám, 2022. május 13.

Azt hiszem, az *Élet és Irodalom* szerkesztősége hibát követett el, amikor közölte Jurij Andruhovics ukrán író [cikkét a múlt héten](#). Andruhovics jogos fölháborodással és kétségbeeséssel ír az orosz állam által indított háború okozta szenvedésekről. Ebben – gondolom – minden tisztességes ember együtt érez és egyetért vele.

Ámde a szerző az egész orosz népet, a kis kezdőbetűvel írt „oroszországot” teszi felelőssé a borzalmakért. „oroszország lakossága hatékonyan emberteleníti el saját magát. Ez egy antivilág. Olyan része az emberiségnek, amelyik [helyesen: amely] saját akaratából változik át antiemberiséggé.” Az orosz nemzet és az orosz kultúra szerinte nem létezik.

Ilyesmit sokat olvastunk mostanában. (Például Okszana Zabuzsko ukrán író azt állítja a *Neue Zürcher Zeitung* április 28-ai számában, hogy az orosz irodalom – Andruhovics „Tolsztojevskije” – nem európai irodalom, sőt: nem is emberi termék. Amit az orosz írók az emberi szenvedésről gondoltak, az legjobb esetben ördögi gonoszság.)

Ugyanilyen, bár ügyesebb, óvatosabb szövegekkel van tele a román és a lengyel sajtó (a román és lengyel oroszellenesség hagyományos, főleg régi területi viták miatt), Németországban a fegyverkezés, fegyverszállítás ügyében – vagy a Nyugat-Európában tanuló, dolgozó oroszok diszkriminatív büntetése miatt – halk kételyeket megfogalmazó értelmiségiek ellen minden esetben hajsza indul. A 92 éves Jürgen Habermast, az európai szellemi élet egyik legnagyobbját a *Die Zeit* szemtelennek (*frech*) nevezi, mert a korábban pacifista Annalena Baerbock német szövetségi külügyminisztert bírálni merészelte, és bátorkodott méltányolni Olaf Scholz szövetségi kancellár habozását (akit az újabban oroszfaló német mainstream sajtó ki akar készíteni, ami egyelőre sikeres akciónak látszik).

Magyarországon a szokásos szereposztás szerint a kormánytábor oroszbarát, az ellenzék oroszellenes, ukránbarát. Hazánk legnagyobb hatású és leghíresebb (kormánypárti) publicistája azt írta a minapában, hogy „MENJ A K*RVA ANYÁDBA, UKRÁN G*CI!” Evvel jól összefoglalta a jelenlegi magyar külpolitika lényegét.

Az ellenzéki sajtóban nem nagyon találkoztam proxy (helyettesítő) sovinizmussal. Oroszgyűlölet bőven akad az internet liberális oldalán (ez szerkesztetlen magánvélemények tömege), de komoly lap szerkesztősége nem engedett át ilyesmit. Andruhovics, Zabuzsko és mások oroszgyalázó szövegeivel nem értek egyet, de nem gondolom, hogy emiatt ők nem teljes jogú tagjai az emberiségnek, és népük balsorsa kétségkívül enyhíti a szavaikért viselt felelősség mértékét.

De az ÉS hallgatással térhetett volna napirendre a szörnyű háború kellemetlen ideológiai mellékjelenségei fölött.